

Datu valsts inspekcija

Elijas iela 17, Rīga, LV-1050, tālr. 67223131, e-pasts pasts@dvi.gov.lv, www.dvi.gov.lv

Rīgā

[..]

Nacionālajam veselības dienestam
eAdreses informācijas sistēmā

Lēmums

Rīgā, 22.05.2023.

[..]

Par korektīvā līdzekļa piemērošanu

[1] Datu valsts inspekcija (turpmāk – DVI) 2022.gada 11.oktobrī saņēma Veselības inspekcijas vēstuli¹ (turpmāk – Vēstule) par Nacionālā veselības dienesta (turpmāk – Dienests) veikto [..] (turpmāk – Datu subjekts) personas datu apstrādi.

Vēstulē sniegtā informācija liecināja, ka Rīgas Bāriņtiesa (turpmāk – Bāriņtiesa), pieprasot Dienestam informāciju par to, vai vienotās veselības nozares elektroniskās informācijas sistēmā (turpmāk – E-veselības sistēma) ir iekļauta informācija par Datu subjekta veselības datiem, savā pieprasījumā² norādīja Datu subjekta vārdu, uzvārdu un nepareizu – citai fiziskai personai piešķirtu personas kodu, savukārt, Dienests, atbildot uz Bāriņtiesas pieprasījumu, izsniedza informāciju it kā par Datu subjektu, vēstulē norādot Datu subjekta vārdu un uzvārdu, bet nenorādot personas kodu un pievienojot no E-veselības sistēmas iegūtos datus par personu, kuras personas kods bija norādīts Bāriņtiesas pieprasījumā³.

[2] Nolūkā pārliecināties par Dienesta rīcības tiesiskumu un saskaņā ar Fizisko personu datu apstrādes likuma (turpmāk – FPDAL) 4.panta pirmās daļas 1.punktu un 5.panta pirmās daļas 1.punktu, Vispārīgās datu aizsardzības regulas⁴ (turpmāk – VDAR) 57.panta 1.punkta a) un h) apakšpunktu un VDAR 58.panta 1.punkta a), d), e) apakšpunktu, DVI 2022.gada 24.novembrī uzsāka pārbaudes lietu [..] par Dienesta veiktās personas datu apstrādes atbilstību VDAR prasībām.

[2.1] Pārbaudes ietvaros DVI ar 2022.gada 25.novembra vēstuli (turpmāk – Pieprasījums)⁵ aicināja Dienestu sniegt informāciju uz Pieprasījumā uzdotajiem jautājumiem. Dienests ar 2022.gada

¹ DVI reģistrēta ar [..]

² Bāriņtiesas 2022.gada 21.jūnija vēstule [..]

³ Dienesta 2022.gada 4.jūlija vēstule [..]

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa regula Nr.2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK

⁵ DVI 2022.gada 25.novembra vēstule [..]

7.decembra vēstuli⁶ informēja, ka:

[2.1.1] Dienests atlasa E-veselības sistēmā fiziskas personas (datu subjekta) personas un veselības datus tikai pēc personas koda;

[2.1.2] Dienesta ieskatā, personas kods ir vienīgais informācijas atlasē kritērijs, kas E-veselības sistēmā nodrošina nekļūdīgu, nepārprotamu un drošu personas un veselības datu apstrādi. Turklāt šādā veidā tiek ievērots datu minimizēšanas princips – netiek apstrādāti (iegūti) dati, kas nav nepieciešami konkrētā mērķa – atbildes sniegšanai iestādēm par to, vai E-veselības sistēmā par personu ir iekļauta narkoloģiskā pacienta karte, kā arī karte pacientam ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem – sasniegšanai;

[2.1.3] ievadot E-veselības sistēmā iestāžu pieprasījumos norādītos personas kodus, Dienesta darbinieks iegūst tikai šādu informāciju: dokumentu sarakstu, kas satur šādus laukus: datumu, dokumenta ID numuru, dokumenta veidu un ārstniecības iestādi, kurā saņemti konkrētie pakalpojumi;

[2.1.4] neveicot E-veselības sistēmā papildus personas un veselības datu apstrādi, Dienestam nav iespējams pārbaudīt/salīdzināt iestāžu pieprasījumos norādītos personas datus ar E-veselības sistēmā atlasītajiem datiem. Vienlaikus Dienests norādīja, ka nav tiesīgs paplašināt datu apstrādi, ja iestādes pieprasījumos pieprasīta konkrēta informācija. Atbildot uz iestāžu informācijas pieprasījumiem, kuros pieprasīta konkrēta un precīza informācija, Dienests atsaucas uz konkrētās iestādes izejošā dokumenta numuru un personas, par kuru tiek pieprasīta informācija, vārdu un uzvārdu, lai izvairītos no nekorektiem personas kodiem;

[2.1.5] līdz atbildes sagatavošanas dienai, Dienesta rīcībā ir informācija par diviem gadījumiem (tajā skaitā šo), kad Dienests, pamatojoties uz iestādes pieprasījumā norādīto personas kodu, ir sniedzis nekorektu informāciju. Sūdzības no datu subjektiem Dienests nav saņēmis;

[2.1.6] konsultējoties ar informācijas pieprasītājiem, Dienests izvērtēs iespēju atjaunot praksi atbildes vēstulēs iestādēm norādīt datu subjekta personas kodu, nevis datu subjekta vārdu un uzvārdu, kā līdz šim;

[3.] DVI ir veikusi darbības adresāta viedokļa noskaidrošanai un ievērojot šī lēmuma 1.-2.punktā konstatēto, secina:

[3.1.] VDAR mērķis ir aizsargāt fizisko personu pamattiesības un brīvības un jo īpaši to tiesības uz personas datu aizsardzību.

Saskaņā ar VDAR 4.panta 1., 2. un 15.punktu “personas dati” ir jebkura informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu (“datu subjekts”)⁷, “veselības dati” ir personas dati, kas saistīti ar fiziskas personas fizisko vai garīgo veselību, tostarp veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu, savukārt “apstrāde” ir jebkuras darbības⁸ ar personas datiem, kas pilnībā vai daļēji veiktas ar automatizētiem līdzekļiem⁹, kā arī darbības ar tādiem personas datiem, kuri veido vai ir paredzēti, lai veidotu daļu no kartotēkas¹⁰. Līdz ar to, personas vārds, uzvārds un personas kods ir personas dati, informācija par personai sniegtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem ir veselības dati, bet ar tiem veikta darbība, tostarp iegūšana un izpaušana, ir personas datu apstrāde VDAR 4.panta 2.punkta izpratnē.

⁶ Dienesta 2022.gada 7.decembra vēstule [...]

⁷ Identificējama fiziska persona ir tāda, kuru var tieši vai netieši identificēt, jo īpaši atsaucoties uz identifikatoru, piemēram, minētās personas vārdu, uzvārdu, identifikācijas numuru, atrašanās vietas datiem, tiešsaistes identifikatoru vai minētajai fiziskajai personai raksturīgiem fiziskās, ekonomiskās, kultūras, sociālās identitātes u.c. faktoriem

⁸ Piemēram, vākšana, organizēšana, strukturēšana, glabāšana, pielāgošana vai pārveidošana, aplūkošana, izmantošana, izpaušana, nosūtīt, izplatīt vai citādi darīt tos pieejamus, saskaņošana vai kombinēšana, ierobežošana, vai dzēšana.

⁹ Personas datu apstrāde ar automatizētiem līdzekļiem ietver datu apstrādi informācijas sistēmās, kur iespējams atlasīt personu pēc konkrētiem identifikatoriem, piemēram, izmantojot informācijas tehniskās sistēmas

¹⁰ Jebkurš strukturēts personas datu kopums, kas ir pieejams saskaņā ar konkrētiem kritērijiem, neatkarīgi no tā, vai datu kopums ir centralizēts, decentralizēts vai izkliedēts, pamatojoties uz funkcionālu vai ģeogrāfisku motivāciju

Par personas datu apstrādes atbilstību VDAR prasībām ir atbildīgs pārzinis¹¹. Atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 11.marta noteikumu Nr.134 “*Noteikumi par vienoto veselības nozares elektronisko informācijas sistēmu*”¹² 2.punktam un E-veselības sistēmas tīmekļa vietnē¹³ publicētajai informācijai, par pārziņi ir uzskatāms Dienests.

Lai pārziņa veikto datu apstrādi atzītu par tiesisku un likumīgu, pārzinim ir jāievēro VDAR 5.panta 1.punktā noteiktie personas datu apstrādes principi, saskaņā ar kuriem veiktajai apstrādei jābūt atbilstošam tiesiskajam pamatam¹⁴ un personas dati jāapstrādā tādā veidā, lai tiktu nodrošināta atbilstoša personas datu drošība, tostarp aizsardzība pret neatļautu vai nelikumīgu apstrādi un pret nejaušu nozaudēšanu, iznīcināšanu vai sabojāšanu, izmantojot atbilstošus tehniskos vai organizatoriskos pasākumus¹⁵.

VDAR 6.panta 1.punkts nosaka, ka apstrāde ir likumīga tikai tādā apmērā un tikai tad, ja ir piemērojams vismaz viens no tiesiskajiem pamatiem: piekrišana, līguma izpilde, juridisks pienākums, sabiedrības intereses, vitālo interešu aizsardzība un leģitīmo interešu ievērošana. Saskaņā ar VDAR 9.panta 1.punktu ir aizliegta personas veselības datu apstrāde, ja vien šādai apstrādei nav piemērojams kāds no VDAR 9.panta 2.punktā minētajiem pamatojumiem. Tādējādi, tikai pastāvot kādam no VDAR 6.panta 1.punktā, 9.panta 2.punktā norādītajiem tiesiskajiem pamatiem un ievērojot VDAR 5.panta 1.punktā noteiktos personas datu apstrādes principus, pārziņa veiktā personas datu apstrāde tiek atzīta par tiesisku.

Saskaņā ar VDAR 24.panta 1.punktu pārzinis īsteno atbilstošus tehniskos un organizatoriskos pasākumus, lai nodrošinātu un spētu uzskatāmi pierādīt, ka apstrāde notiek saskaņā ar VDAR. Ja nepieciešams, minētos pasākumus pārskata un atjaunina. VDAR 32.panta 1.punkts nosaka, ka ņemot vērā tehnikas līmeni, īstenošanas izmaksas un apstrādes raksturu, apmēru, kontekstu un nolūkus, kā arī dažādas iespējamības un smaguma pakāpes risku attiecībā uz fizisku personu tiesībām un brīvībām, pārzinis un apstrādātājs īsteno atbilstīgus tehniskus un organizatoriskus pasākumus, lai nodrošinātu tādu drošības līmeni, kas atbilst riskam, tostarp apstrādes sistēmu un pakalpojumu nepārtrauktu konfidencialitāti, integritāti, pieejamību un noturību¹⁶. Savukārt saskaņā ar VDAR 32.panta 2.punktu, novērtējot atbilstīgo drošības līmeni, ņem vērā jo īpaši riskus, ko rada apstrāde, jo īpaši nejauša vai nelikumīga nosūtīto, uzglabāto vai citādi apstrādāto personas datu iznīcināšana, nozaudēšana, pārveidošana, neatļauta izpaušana vai piekļuve tiem.

Vienlaikus VDAR atstāj pārzinim brīvu izvēli minēto pasākumu izvēlē, ievērojot tā rīcībā esošos resursus, tehniskās iespējas u.c. kritērijus. Proti, likumdevējs ir noteicis mērķi, kas būtu sasniedzams, bet līdzekļus ar kādiem nodrošināt personas datu apstrādes drošību un atbilstību VDAR prasībām, ir jāizvēlas pašam pārzinim.

[3.2] DVI secina, ka konkrētajā gadījumā Dienests ir izvēlējis atlasīt datus E-veselības sistēmā tikai pēc viena atlases kritērija, t.i. personas koda. Turklāt, atlasot informāciju tikai pēc personas koda, Dienestam nav iespēju salīdzināt iestāžu pieprasījumos norādītos personas datus (vārdu, uzvārdu, personas kodu) ar E-veselības sistēmā esošajiem personas datiem, jo atbilstoši izveidotajai E-veselības sistēmas specifikai, Dienesta darbiniekam ir pieejama tikai šāda informācija: personas kods un attiecīgo dokumentu ID numurs, dokumenta veids un ārstniecības iestāde, kurā saņemti konkrētie pakalpojumi.

DVI pievienošanas Dienesta viedoklim, ka personas kods ir drošākais identifikators, kas ir unikāls

¹¹ Saskaņā ar VDAR 4.panta 7.punktu pārzinis ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus

¹² <https://likumi.lv/ta/id/264943-noteikumi-par-vienoto-veselibas-nozares-elektronisko-informācijas-sistemu>

¹³ <https://eveseliba.gov.lv/sakums/datu-aizsardz%C4%ABba>

¹⁴ VDAR 5.panta 1.punkta a) apakšpunkts

¹⁵ VDAR 5.panta 1.punkta f) apakšpunkts

¹⁶ VDAR 32.panta 1.punkta b) apakšpunkts

un piešķirts tikai vienai personai. Tomēr gan konkrētais gadījums, gan par otru gadījumu Dienestā saņemtā informācija norāda uz to, ka, izmantojot tikai vienu atlasē kritēriju (personas kodu), netiek nodrošināta korekta un droša E-veselības sistēmā esošo personas datu apstrāde. Līdz ar to, Dienesta ieviestie tehniskie un organizatoriskie pasākumi, iespējams, nav pietiekami, lai nodrošinātu drošu un VDAR prasībām atbilstošu personas datu apstrādi.

DVI ieskatā, ja Dienests, īstenojot tehniskos un organizatoriskos pasākumus, E-veselības sistēmā būtu ieviesis papildus atlasē kritērijus, piemēram, arī pēc vārda un uzvārda vai arī, ja, ievadot personas kodu, Dienesta darbiniekam būtu redzams lielāks informācijas apjoms (vismaz datu subjekta vārds un uzvārds), tad šāda veida pārkāpums nebūtu noticis. Proti, ja arī iestāde savā pieprasījumā būtu norādījusi nepareizu – citai personai piederošu personas kodu vai nekorektu vārdu un uzvārdu, tad Dienestam, ievadot šos datus E-veselības sistēmā būtu iespēja tos salīdzināt ar E-veselības sistēmā esošajiem personas datiem (vārdu, uzvārdu, personas kodu) un attiecīgi reaģēt, nepieļaujot citas personas personas un veselības datu apstrādi (iegūšanu un izpaušanu). Ņemot vērā, ka pašos pieprasījumos jau ir norādīts vārds un uzvārds, Dienesta darbiniekiem šī informācija jau ir zināma un papildus informācijas izpaušana nenotiks.

Ievērojot minēto, pārbaudes ietvaros iegūtās informācijas kopums ir pietiekošs un ļauj secināt, ka, Dienests, izvēloties E-veselības sistēmā atlasīt datus tikai pēc viena atlasē kritērija (personas koda), nav izvērtējis visus iespējamās personas datu apstrādes riskus, un secīgi nav ieviesis atbilstošus tehniskos un organizatoriskos pasākumus, tādējādi pieļaujot prettiesisku trešās personas personas un veselības datu apstrādi (iegūšanu un izpaušanu). Tādējādi Dienests ir pārkāpis VDAR 5.panta 1.punkta a) un f) apakšpunktā, VDAR 6.panta 1.punktā, VDAR 9.panta 2.punktā minētos personas datu apstrādes principus un VDAR 24.panta 1.punktā un 32. panta 1.punkta “b” apakšpunktā noteiktās prasības.

Vienlaikus DVI ņem vērā apstākli, ka konkrētajā gadījumā pati Bāriņtiesa sniedza Dienestam nekorektu informāciju, kā arī to, ka līdz lēmuma sagatavošanas dienai, Dienests nav saņēmis datu subjektu sūdzības saistībā ar nekorektas informācijas sniegšanu iestādēm. Tāpat DVI ņem vērā paša Dienesta atzīto, ka papildu informācijas atlasē kritērija, piemēram, datu subjekta vārda un uzvārda izmantošana, mazinātu risku nekorektas personas un veselības datu apstrādes veikšanai.

[4] Saskaņā ar VDAR 58.panta 2.punkta d) apakšpunktu katrai uzraudzības iestādei ir pilnvaras izdot rīkojumu pārzinim vai apstrādātājam saskaņot apstrādes darbības ar VDAR noteikumiem, vajadzības gadījumā – konkrētā veidā un konkrētā laikposmā. VDAR 23.pants noteic, ka DVI, pieņemot lēmumus attiecībā uz tiesiskā pienākuma uzlikšanu piemēro Administratīvā procesa likumu.

Ievērojot minēto un to, ka Dienesta darbībā ir konstatēts VDAR noteikumu pārkāpums, DVI saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmo daļu ir nepieciešams lemt par administratīvā akta izdošanas lietderību.

[4.1] Vērtējot administratīvā akta nepieciešamību un vajadzību, DVI secina, ka lēmuma pieņemšana ir gan nepieciešama, gan vajadzīga, lai sasniegtu mērķi – novērstu VDAR noteikumu pārkāpumu. Proti, lai turpmākā Dienesta darbībā novērstu prettiesisku personas un veselības datu apstrādi (iegūšanu un izpaušanu) E-veselības sistēmā.

[4.2.] Administratīvais akts ir piemērots līdzeklis mērķa sasniegšanai, jo rada tiesisku pienākumu Dienestam novērst konstatētos pārkāpumus, kā arī novērš līdzīgu pārkāpumu rašanos nākotnē.

[4.3] Administratīvais akts ir uzskatāms par samērīgāko līdzekli mērķa sasniegšanai, jo salīdzinājumā ar lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu ir uzskatāms par saudzīgāku. Vienlaikus tiesiskā pienākuma uzlikšana ir vērsta uz datu subjektu VDAR, FPDAL un citos normatīvajos aktos paredzēto pamattiesību uz personas datu aizsardzību nodrošināšanu.

Ievērojot minēto, DVI, pamatojoties uz VDAR 3.panta 2.punktu, 5.panta 1.punkta a), f) apakšpunktu, 6.panta 1.punktā, 9.panta 2.punktā, 58.panta 2.punkta “d” apakšpunktu, VDAR 23.pantu un Administratīvā procesa likuma 63.panta pirmās daļas 2.punktu,

nolemj:

uzlikt par pienākumu Dienestam pārskatīt esošo praksi iestāžu pieprasījumu izpildē, tostarp izvērtēt E-veselības sistēmā ieviestos tehniskos un organizatoriskos pasākumus (piemēram, nodrošinot Dienesta darbiniekam iespēju iegūt lielāku informācijas apjomu, t.i., arī datu subjekta vārdu un uzvārdu), attiecīgi aktualizējot esošos vai izstrādājot jaunus personas datu apstrādes drošības noteikumus un citus iekšējos/ārējos normatīvos aktus.

Pamatojoties uz VDAR 58.panta 1.punkta e) apakšpunktu un FPDAL 5.panta pirmās daļas 3.punktu, paziņot DVI par plānotām darbībām iepriekš minētā pienākuma izpildei rakstiski līdz **2023.gada 24.jūlijam**¹⁷, iesniedzot DVI informāciju par Dienesta veiktajiem un plānotajiem pasākumiem.

Saskaņā ar FPDAL 24.panta otro daļu, Administratīvā procesa likuma 76.panta pirmo un otro daļu, 188.panta otro daļu un 189.panta trešo daļu un Tieslietu padomes 2022.gada 18.maija lēmumu Nr.32 “Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām” šo lēmumu var pārsūdzēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Direktora p.i.

L.Dilba

¹⁷ pēdējā diena atbildes iesniegšanai pastā vai nosūtīšanai ar drošu elektronisko parakstu